

ДИМИТЪР ПЕЕВ КОМУНИЙ

chitanka.info

Щом шофьорът изведе огромния черен Линколн на авеню „Флорида“, пътникът му даде знак да спре:

— Ти, Джек, слез! Прибери се и ме чакай. Искам да се поразходя сам. Отдавна не съм въртял кормилото.

— Слушам, господин генерал — отвърна отсечено шофьорът и без да гаси мотора излезе от колата.

На неговото място седна едър, побелял мъж, с медночервено гладко избръснато лице. Той поведе уверено автомобила и се вля в общия поток. След това сви по авеню „Западна Вирджиния“. Преди първата пресечка намали скоростта. На ъгъла го чакаше невисок мъж, облечен в тъмносив костюм. Колата спря за миг, човекът отвори предната врата и без да продума, седна до него...

Така изминаха няколко минути. Автомобилът бавно се движеше всред потока от коли. Най-после възрастният изсумтя, сякаш се бе сетил за нещо неприятно и измърмори:

— Е, Мартин, няма ли да кажеш поне „добър ден“?

— Добър ден, сър — отвърна равнодушно спътникът му.

— А няма ли да запиташ, защо съм те повикал на разговор в колата, а не в кабинета си?

— Не, господин генерал, няма да ви запитам. Това вие сам ще ми кажете.

— Прав си, моето момче. Работата е твърде сериозна, за да я доверяваме на стените.

— А нима дори стените на вашия кабинет не правят щастливо изключение! — в очите на Мартин за миг проблясна насмешливо пламъче.

— Кой ги знае. А сега — слушай! Работата е много тревожна, бърза и секретна. Днес сутринта получих шифрограма от Бък.

— Този, който там...

Генералът не го остави да се доизкаже:

— Да, да, именно оттам... Съобщава, че руснаците са създали нов елемент, който изцяло се превръща в енергия.

— Как така изцяло? — учуди се Мартин. — Това не може да бъде!

— Кое не може да бъде? Да го създадат руснаците ли?

— Не, имам предвид друго — че изцяло се превръща в енергия. Това е невъзможно.

— Чуйте какво ще ви кажа, майор Мартин, от червените всичко може да се очаква. Това добре го запомнете от мен, бригадният генерал Дъф Крейзи, който работи, благодарение на бога, вече двадесет години в разузнавателното управление. И повече не ме прекъсвайте! Слушайте!

— Слушам, сър.

— Както вече ви казах, работата е съвсем секретна. Още никой от нашите не знае за това откритие на руснаците. А не бива и да узнаят — излишната паника само ще ни навреди. Елементът е получен в експерименталния институт номер 27, ръководен от професор Артамонов. Но производството вече е усвоено в заводски мащаби. С една дума, пак закъсняхме.

— Но аз не мога да разбера, защо толкова се тревожите. Почти всяка година се открива по някой нов елемент. Какво от това, че и руснаците...

— Елемент... Елемент... — прекъсна го раздражено Крейзи. — Макар и да не съм физик и аз разбирам дотолкова от вашите елементи. А може би и малко повече... Та това съвсем не е елемент като останалите. Нали ви казах, че той имал съвсем изумителни качества — превръщал се изцяло без остатък в енергия. Бък така и съобщава: на сто процента! В сравнение с него ще трябва да обявим водородните бомби за коледни украшения. А ти... още ме питаш — защо се тревожа! А знаеш ли, любезни майоре, какво име са дали болшевиките на този елемент? — не се стърпя генералът.

— Какво?

— Комуний! Ей такава име: Ко-му-ний! Пфу!

— О! Интересно! — учуди се искрено Мартин.

— Щом са решили да го окичат с това име, сигурно са знаели защо го кръщават така. — Генералът изчака, но като не получи отговор, рязко подкани подчинения си:

— Е, кажете де! Какво млъкнахте?

— И... — Мартин се поколеба за миг — каква трябва да бъде моята роля във връзка с този комуний?

— Налага се незабавно да узнаем всичко за това ново оръжие. Вие ще трябва да заминете още днес за там, като учен-физик и при това добър познавач на Русия. Съгласен ли сте?

— Как да ви кажа...

— Добре. Довечера отлитате. Макар и съвсем излишно, все пак искам да ви предупредя: за този ни разговор никой не трябва да знае, дори и в отдела. А сега — внимавайте! Щом пристигнете в Москва, ще се обадите на Бък. Той ще бъде предупреден. Адресът му е...

Гласът на Крейзи премина в едва разбираем шепот. Мартин се премести по-близо до шефа си. Така, навели един към друг глави, те изчезнаха в лавината на колите, носени от черния Линколн.

Точно в десет часа, директорът на института професор Артамонов започна да приема помощниците си. Докладваше завеждащият криогенната лаборатория Карпов. Полуусмихнат, Артамонов слушаше вечните му оплаквания и се любуваше на прекрасния ден. Лъчите на есенното слънце бяха нахлули в кабинета и обсипваха всички предмети със златистата си светлина.

Рязко позвъняване на телефона стресна и двамата. Карпов изчака професорът да свърши разговора и продължи със същия малко нервен и припрян глас:

— Ето писмото до техническата служба. Искахме да сменят ширмовката...

— Виктор Константинович — лицето на Артамонов бе загубило предишното безгрижно благодушие, — извинявайте много, но ще ви помоля да продължите доклада си след малко. Налага се да приема срочно едно лице.

— Да, разбира се, Аркадий Александрович — Карпов бързо прибра в папката разхвърляните по масата книжа. — Аз ли да ви се обадя или вие...

— Щом се освободя ще ви повикам.

Професорът се облегна на креслото си и запрелиства машинално последния том на реферативния журнал. Какво ли можеше да означава това посещение?

Почука се и секретарката въведе широкоплещест мъж, с обръсната глава, облечен във военна униформа.

— Полковник Гвоздев — представи се гостът. — От комитета за държавна безопасност.

— Артамонов — професорът стана, ръкува се и покани Гвоздев да седне. — Заповядайте, другарю полковник. Какво ви води към нас?

Гвоздев се настани удобно на коженото кресло, изчака секретарката да излезе и едва тогава заговори:

— Дойдох да поприказваме по един въпрос, който засяга нашите две учреждения.

— Така ли! Сигурно някаква неприятност? — Артамонов все още не можеше да се досети какво е довело при него този необичаен посетител.

— Нашата поява обикновено е свързана с неприятности или, в най-добър случай, с усилията ни да се избегнат, да предотвратим неприятностите. Но конкретният случай е по-особен, поради което счетох за нужно да информирам лично вас, директора на института.

— Слушам ви.

— Не очаквате ли някакъв гост от чужбина? — запита Гвоздев.

— Гост?... — Артамонов се замисли за момент. — Ах, да! Обади ми се професор Тобиас Мартин. Минавал случайно. Пожела да ме посети. С него се запознах на конгреса в Стокхолм.

— С какво име се ползува той всред западните учени?

— Не бих могъл да ви кажа. Той не е известен. Дори в първия момент не можах да си спомня, че сме се запознавали. Той започна отскоро да се появява на международната сцена.

— Тогава ще ви кажа аз. Този така наречен професор, работи в службата на бригадния генерал Дъф Крейзи, сиреч в отдела за научно разузнаване и там е известен като майор Мартин.

— Значи така... Впрочем... още тогава ми направи странно впечатление, защо са изпратили за делегат именно него, неизвестен физик със съмнителни качества на учен.

— Види се по-добър не са могли да завербуват. Мисля, излишно е да ви съобщавам, че Мартин съвсем не минава случайно. Дошъл е специално, за да проникне във вашия институт, или по-точно — изпратен е бил с първия самолет, за да разкрие час по-скоро тайната на комуний.

— На комуний!... — възкликна изненадан Артамонов. — Но как са могли те да узнаят за него?! Та още никой...

— Нека този въпрос не ви безпокои — прекъсна го полковникът. — С него се занимаваме ние.

— Изглежда съм сбъркал, като се съгласих да приема този... майор в института?

— Ни най-малко — усмихна се Гвоздев. — Дори ще ви помоля — не показвайте с нищо, че знаете за неговата мисия. Разведете го, покажете му всичко и дори... ако това не ви затруднява особено, подарете му къс от новопроизведения комуний. Аз трябва да ви призная, че дойдох не толкова, за да ви предупредя, колкото за да ви помоля да му дадете образец от комуния.

— Вие намирате... вие считате за необходимо да им предадем в ръцете нашия комуний!? — професорът не можеше да разбере целта на това странно предложение.

— Да — отвърна му уверено полковникът. — Това ще бъде едно предизвикателство, което те няма своевременно да оценят и колкото по-късно го разберат, толкова по-болезнено ще го почувствуват.

. . . . .

Професор Артамонов, след като посрещна и представи на помощниците си госта, се извини, че е зает и се оттегли. Едва привечер той дойде отново, но дълго слуша без да се намесва в разговорите. Когато завеждащият лабораторията разясни предназначението и на последния агрегат, Артамонов забеляза, приветливо усмихнат:

— Боя се, че злоупотребихме с вашето търпение, господин професоре. Вие сигурно сте изморен вече.

— Не, не, какво говорите, драги колега. Всичко, което ми показахте, беше толкова интересно за мен. Аз просто не усетих как премина времето. Това ли са всичките лаборатории на вашия институт?

— Не, имаме още две — отговори му Артамонов: — криогенната, за свърхниска температура и плазмената инсталация.

— И тях ли ще трябва да разгледаме?

— Заповядайте, ние сме на ваше разположение...

— И това е всичко, да?...

— Почти. Има още един раздел, но... как да ви кажа...

— Разбирам, колега, разбирам... — оживи се Мартин. — Той е секретен и не бива да го показвате на чужденци, нали?

— Защо да не бива — бива! Но едва ли ще представлява достатъчен интерес за вас.

— Напротив, напротив, аз се интересувам от всичко, което... засяга вашия институт. Дори... много бих желал именно него да ми покажете.

Артамонов сякаш се поколеба за миг.

— Но той повече прилича на производствен цех. Там вече не се извършват никакви научни изследвания. Така че за вас, учения, няма да е интересно...

— Не, вие се лъжете. Аз се интересувам и от производствените процеси. — Мартин се усмихна любезно. — Науката е служба на живота. Това не е само ваш лозунг. А какво собствено, произвеждате в този цех?

— Елате с мен — каза Артамонов. — Ще ви покажа.

Докато следваше директора на института, Мартин трескаво обмисляше, какво може да означава тази неочаквана готовност да го запознаят с производството. Нима руснаците наистина смятаха да му покажат тайната си? Не, това беше съвсем невероятно! Тогава? Защо го разиграваха? И как трябва да се държи той? Да се прави, че не разбира измамата или...

— Ето, пристигнахме — прекъсна мислите му Артамонов. — Тук, под земята, сме организирали производството на един нов елемент.

— Нов елемент! — престори се на изненадан Мартин. — Какъв елемент?

— Нарекохме го комуний. А това е нашата сътрудничка инженер Денисова. Тя ще ви обясни по-подробно.

Към тях, от другата страна на залата, се приближаваше висока стройна жена на средна възраст. Мартин я загледа внимателно. Сивите ѝ очи го наблюдаваха строго, дори сякаш враждебно. В белия си халат с буйни светлоруси коси, които обкръжаваха финото ѝ лице в чудна златиста рамка, тя се стори на Мартин прекрасна. „Съветска жрица на науката приема гости в своя храм“ — помисли си той.

— Елена Николаевна — обърна се към нея Артамонов, — да ви представя професор Тобиас Мартин, наш задморски колега. Интересува се от производството на Комуния.

— Но... значи... значи вие наистина смятате за възможно да ме запознаете с... вашите постижения и в тази насока! — този път Мартин бе искрено изненадан.

— А защо не — отвърна му Артамонов. — Нали само така, като обменяме опит и научна информация, ще придвижим световната наука напред.

— Да, да, разбира се, то се знае — съгласи се охотно гостът. — И така, аз просто горя от нетърпение да видя вашите чудеса.

— Както знаете, семейството на актинидите завършва с елемента, имащ пореден номер 103 — заговори Денисова с маниера на екскурзовод от Третяковската галерия. — След него се очакваше да бъде синтезиран елемент, който да принадлежи вече към четвъртата група на периодичната ситема, да бъде аналог на Хафния.

— И... вие успяхте да го получите? — побърза да запита Мартин.

— Да. Но най-интересното е, че докато всички негови предшественици — трансурановите елементи от семейството на актинидите — се разпадаха много бързо, нашият Комуний се оказа необикновено стабилен елемент.

— Стабилен ли? — учуди се Мартин. — Нима той не е радиоактивен, нима той не се разпада?

— Ни най-малко. Засега поне сме го добили само в един абсолютно стабилен изотоп с масово число 260. И никакви бомбардировки на ядрото му не могат да го разкъсат.

— Но... тогава... тогава...

— Кое ви учудва, господин професоре? — намеси се в разговора Артамонов.

— Защо тогава той не се среща в природата, искам да кажа в естествено състояние?

Денисова се усмихна леко:

— Не забравяйте, че той е най-тежкият елемент и вероятно може да бъде намерен само някъде дълбоко в недрата на звездите. Та и ние го получихме при условия, сходни със състоянието на материята в звездните недра — при чудовищни налягания от милиони атмосфери и при свръхвисоки температури.

— Но... след като не се саморазпада, то какви са неговите чудодейни свойства? Кое ви накара да го назовете Комуний? — запита Мартин.

— Той има изключително високи емисионни качества. Още при първите изследвания бяхме поразени от резултата. Комуният превръща изцяло, почти на сто процента, лъчистата енергия в електрически ток. Не само видимата светлина и ултравиолетовите лъчи, но дори и инфрачервеното лъчение.

— И... това ли е всичко?! — възкликна Мартин.

— А нима е малко? — усмихна се някак загадъчно Артамонов.

— И за вас е било достатъчно да има високи емисионни качества, за да го назовете комуний?!

— Да, щом той ще ни даде възможност да изградим благоденствието на хората.

— Комуният ще ни помогне да впрегнем слънчевите лъчи в служба на човека — поде мисълта на професора Денисова. — Нашият нов елемент ще сложи край на вековния глад за енергия. Той ще превърне Земята в цветуща градина. С него ние ще изменим климата, ще разтопим ледовете, които от векове сковават живота на нашата планета.

Лицето на жената се бе оживило. Гласът ѝ звучеше вече съвсем топло.

„О! — помисли си Мартин. — Сравнението ми е наистина подходящо. Истинска жрица! Как блестят само очите ѝ“.

— Но, почакайте, почакайте... — обади се най-сетне Мартин. — Това, което вие говорите, ми прилича, извинявайте за израза, на безпочвена фантазия: представлявам си колко трудно се добива този ваш Комуний.

— Невъобразимо трудно — побърза да му отговори Артамонов. — Досега ние сме успели да получим едва една хилядна от грама.

— Ето, видите ли. А искате с него да покриете цялата Земя. Това е утопия — мечта, която никога няма да се сбъдне!

Очите на жената отново станаха студени и строги.

— Лъжете се, господин Мартин. Вие не познавате удивителната сила на Комуния. Достатъчно е той да покрие дори с едноатомен слой металическа пластинка, за да се превърне тя в неизчерпаем източник на енергия. С един грам Комуний могат да се покрият много хиляди квадратни километри площ. А ние ще увеличаваме непрестанно производството му. Не ще минат много години и той ще превърне пустините в райски градини.

— Вие... аз виждам... вярвате във вашия Комуний!

— Да! Твърдо сме убедени в неотразимата му мощ.

— А сега — някак тържествено започна професор Артамонов, — приеете като спомен за посещението ви при нас този малък подарък. Нека Комуният ви напомня за днешния ни разговор.

В ръката си професорът държеше тънка металическа кутия. Мартин я пое неуверено и погледна с недоумение професора.

— Това... — той не можеше да повярва на очите си — това... Комуний ли е?

На черната кадифена подплата блестеше малка сребриста пластинка.

— Върху тази пластинка от цирконий е нанесен съвършено тънък слой Комуний. Пластът не е по-дебел от един-два атома, но е достатъчен, за да прояви с пълната си мощ всички качества на Комуния — отговори му Артамонов. — Много пластинки като тази, която сега държите в ръцете си, скоро ще покрият Земята и ще разнесат славата на Комуния за благо на човечеството.

. . . . .

— Така-а... — въздъхна тежко Крейзи. — А вие уверен ли сте, че нищо друго не се крие зад този Комуний?

— Какво друго, господин генерал?

— Как какво? Не са ли ви изиграли руснаците, не са ли ви надхитрили?

— Но нали пробвах в лабораторията пластинката. Върху циркониевата основа наистина е нанесен най-тънък слой нов елемент с пореден номер 104 и масово число 260. Облъчвах го с целия спектър на електромагнитните вълни. Светлината, ултравиолетовите и инфрачервените лъчи превръща почти на сто процента в електрическа енергия. Не, русите не са ме измамили. Това е той — Комуният.

— Как сте посмели без мое разрешение да дадете материала в лабораторията! — викна нервно Крейзи.

— Не се вълнувайте, сър — отговори спокойно Мартин, — никой нищо не знае за него. Аз лично извърших анализите по време, когато в лабораторията нямаше никой.

— И кое ви накара да изпратите онази телеграма: „О кей. Нося го.“ Лаконично и съдържателно, няма какво да се каже. Цезаров стил. Глупости!

— Но... господин генерал, аз мисля...

— Какво?... — запита злъчно Крейзи. — Че ще ви се зарадвам... на вас и на вашия Комуний?

— Ами да — изтърва се Мартин. — Та той няма никаква военна стойност. А този елемент може да увеличи и нашите енергетични

източници.

— Не... — генералът скочи. — Никога не предпологах, че най-близките ми помощници могат да разсъждават така безнадежно... наивно. — Гласът му трепереше от възбуда. — Никаква военна стойност! По-добре да беше нова термоядрена бомба, по-добре да беше свръхмощна ракета. Но това... Не!... Не!... Не!...

Крейзи викаше неистово, а лицето му доби синкав цвят. Мартин помисли, че ей сега ще получи апоплектичен удар и се втурна към него.

— Какво ви става, господин генерал, успокойте се.

— Аз... аз ще се успокоя... — генералът все още се задъхваше — но с това нищо няма да се измени. Омръзна ми, всичко ми омръзна... И изключете, за бога, това кречетало! Само то липсваше!

Мартин скочи и угаси веднага радиото.

— Така си и предчувствувах аз, не напразно ме смущаваше това противно име — генералът се замисли. — Дайте, дайте ми този проклет Комуний!

— Заповядайте, сър.

Крейзи пое кутийката и я заключи в грамадната си каса.

— Той ще остане при мен. И никому нито дума! Чувате ли? Не забравяйте: Комуният — това е държавна тайна!

— Аз... не разбирам... каква държавна тайна?...

— Слушайте вие... разузнавачо... — процеди през зъби Крейзи. — Ако Комуният беше унищожавачо оръжие, той нямаше да е така опасен. Вие сякаш забравяте: всяко ново съветско оръжие означава ново увеличение на кредитите за военни разходи, нови печалби! А сега... иди поискай увеличения заради Комуния!

— Да, прав сте — засмя се Мартин. — Комуният заплашва само акционерите от електродобивната промишленост.

— Стига! — крясна въвн от себе си генералът. — Вие съвсем се забравихте! На кого казвате това? На кого?

И членът на директорския съвет на Дженерал Електрик Къмпани, бригадният генерал Дъф Крейзи, се отпусна сломен в креслото си.

Публикувано в списание „Наука и техника за младежта“, брой
3/1962 г.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.